

ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC MÔN KẾ TOÁN HỢP TÁC XÃ - HIỆU QUẢ TỪ TRÒ CHƠI TƯƠNG TÁC

Nguyễn Lan Oanh
Phòng đào tạo, Trường Cao đẳng Lai Châu

Tóm tắt: Bài viết thảo luận về việc áp dụng phương pháp giảng dạy dựa trên trò chơi trong môn Kế toán Hợp tác tại Trường Cao đẳng Lai Châu. Cách tiếp cận này nâng cao sự hứng thú của sinh viên với các bài học, phát triển kỹ năng kế toán thực tiễn, tư duy logic và khả năng làm việc nhóm. Giáo viên cũng tích lũy kinh nghiệm, khuyến khích sự sáng tạo trong giảng dạy và nâng cao hiệu quả đào tạo.

Từ khóa: Kế toán Hợp tác, giảng dạy dựa trên trò chơi, phương pháp giảng dạy tích cực, kỹ năng kế toán thực tiễn, giáo dục nghề nghiệp.

INNOVATING TEACHING METHODS IN COOPERATIVE ACCOUNTING: EFFECTIVENESS THROUGH INTERACTIVE GAMES

Nguyen Lan Oanh
Training Department, Lai Chau College

Abstract: The article discusses the application of game-based teaching methods in the subject of Cooperative Accounting at Lai Chau College. This approach enhances students' interest in lessons, develops practical accounting skills, logical thinking, and teamwork abilities. Teachers also gain experience, foster creativity in teaching, and improve training effectiveness.

Keywords: Cooperative Accounting, game-based teaching, active teaching methods, practical accounting skills, vocational education.

Nhận bài: 10/12/2024

Phản biện: 31/12/2024

Duyệt đăng: 05/01/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh giáo dục hiện đại, việc đổi mới phương pháp dạy học trở thành một nhu cầu cấp thiết để đáp ứng yêu cầu đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao. Đặc biệt, với môn học Kế toán Hợp tác xã tại các cơ sở đào tạo trung cấp như trường Cao đẳng Lai Châu, phương pháp giảng dạy truyền thống thường gặp khó khăn trong việc thu hút sự chú ý của học sinh và tạo động lực học tập. Kiến thức kế toán vốn dĩ mang tính lý thuyết và đòi hỏi khả năng tư duy logic cao, nhưng nếu chỉ truyền đạt một chiều, bài giảng dễ trở nên khô khan và thiếu sức hút.

Trong những năm gần đây, việc ứng dụng các phương pháp dạy học tích cực, đặc biệt là trò chơi tương tác, đã chứng minh tính hiệu quả trong việc nâng cao chất lượng giảng dạy. Trò chơi không chỉ tạo không khí học tập sôi nổi, mà còn giúp học sinh dễ dàng tiếp cận, ghi nhớ và ứng dụng kiến thức thực tế. Bên cạnh đó, các trò chơi còn rèn luyện kỹ năng làm việc nhóm, giải quyết vấn đề và ra quyết định – những kỹ năng quan trọng đối với một kế toán viên trong môi trường hợp tác xã.

Tuy nhiên, việc triển khai trò chơi trong giảng dạy môn Kế toán Hợp tác xã vẫn gặp nhiều thách thức, từ việc lựa chọn hình thức trò chơi phù hợp đến cách tổ chức và đánh giá hiệu quả. Vì vậy, nghiên cứu này tập trung vào việc phân tích lợi

ích, hiệu quả và cách ứng dụng trò chơi tương tác trong dạy học môn Kế toán Hợp tác xã tại trường Cao đẳng Lai Châu, nhằm đề xuất giải pháp đổi mới phù hợp với điều kiện thực tế và đặc thù ngành học.

Câu hỏi đặt ra là: Làm thế nào để trò chơi tương tác không chỉ là một phương pháp bổ trợ, mà còn trở thành công cụ giảng dạy trung tâm, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo môn Kế toán Hợp tác xã?

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Các nguyên tắc khi thiết kế trò chơi trong môn học Kế toán Hợp tác xã

Tổ chức trò chơi trong dạy học môn Kế toán Hợp tác xã là một phương pháp giảng dạy tích cực, dựa trên việc kích thích sự hứng thú, khả năng tư duy logic và kỹ năng xử lý tình huống thực tế của học sinh. Trò chơi không chỉ giúp học sinh ghi nhớ kiến thức về kế toán mà còn phát triển các kỹ năng mềm như giao tiếp, làm việc nhóm và giải quyết vấn đề. Khi thiết kế trò chơi trong môn học này, cần tuân thủ các nguyên tắc sau:

Nguyên tắc 1: Nội dung trò chơi phải gắn với mục tiêu bài học

Giáo viên cần thiết kế trò chơi phù hợp với nội dung bài học và mục tiêu đào tạo của từng tiết học. Trò chơi phải giải quyết những khía cạnh

thực tiễn của môn Kế toán Hợp tác xã, ví dụ như cách phân bổ chi phí, tính toán doanh thu, lập báo cáo tài chính. Tránh lặp đi lặp lại một kiểu trò chơi nhiều lần và tránh các trò chơi không liên quan trực tiếp đến mục tiêu học tập.

Nguyên tắc 2: Luật chơi rõ ràng, đơn giản và dễ thực hiện

Trò chơi phải được thiết kế với luật chơi dễ hiểu, giúp học sinh nhanh chóng nắm bắt cách tham gia mà không làm ảnh hưởng đến thời gian của tiết học. Luật chơi cần phù hợp với tâm lý lứa tuổi và trình độ nhận thức của học sinh trung cấp kế toán. Điều này đảm bảo học sinh tập trung vào việc áp dụng kiến thức kế toán thay vì bị rối bởi cách chơi phức tạp.

Nguyên tắc 3: Phương tiện tổ chức trò chơi đơn giản nhưng hấp dẫn

Trò chơi cần sử dụng phương tiện tổ chức dễ chuẩn bị và phù hợp với điều kiện lớp học, chẳng hạn như bảng biểu, thẻ bài, hoặc phần mềm kế toán cơ bản. Giáo viên có thể tận dụng tài liệu học tập sẵn có hoặc yêu cầu học sinh chuẩn bị một số công cụ cần thiết từ trước, đảm bảo sự tham gia của cả lớp.

Nguyên tắc 4: Sử dụng trò chơi đúng lúc, đúng chỗ

Giáo viên cần lựa chọn thời điểm phù hợp để tổ chức trò chơi, chẳng hạn như trong phần khởi động để tạo hứng thú, hoặc trong phần củng cố kiến thức để kiểm tra mức độ hiểu bài. Tránh lạm dụng trò chơi, vì điều này có thể làm giảm tập trung vào nội dung trọng tâm của bài học.

Nguyên tắc 5: Trò chơi phải kích thích hứng thú và sự tham gia của tất cả học sinh

Trò chơi cần tạo ra không khí cạnh tranh lành mạnh, kích thích sự thi đua giữa các nhóm học sinh. Nội dung trò chơi phải vừa sức, đảm bảo rằng tất cả học sinh, kể cả những em chưa vững kiến thức, đều có cơ hội tham gia và học hỏi.

Nguyên tắc 6: Đánh giá kết quả trò chơi

Việc đánh giá kết quả trò chơi cần mang tính khích lệ và động viên, giúp học sinh tự tin hơn trong việc tiếp cận môn học. Giáo viên cần đánh giá công bằng, rõ ràng và gắn liền với những bài học rút ra từ trò chơi, nhằm đảm bảo học sinh không chỉ chơi vui mà còn hiểu sâu nội dung kế toán.

Với các nguyên tắc này, trò chơi không chỉ là một công cụ hỗ trợ mà còn trở thành một phần không thể thiếu trong việc nâng cao hiệu quả giảng dạy môn Kế toán Hợp tác xã.

2.2. Thiết kế, tổ chức và một số trò chơi

trong dạy học môn Kế toán Hợp tác xã

Trò chơi 1: "Giải mã chứng từ kế toán"

Mục tiêu: Học sinh hiểu và lập được chứng từ kế toán phù hợp với các nghiệp vụ kinh tế phát sinh.

Cách chơi: Giáo viên chuẩn bị một loạt chứng từ kế toán (phiếu thu, phiếu chi, hóa đơn bán hàng, biên lai thu tiền...) với thông tin còn thiếu hoặc lỗi sai. Học sinh chia nhóm và mỗi nhóm nhận một bộ chứng từ. Nhiệm vụ của nhóm là phát hiện lỗi sai, bổ sung thông tin đúng, hoặc lập lại chứng từ hoàn chỉnh. Nhóm nào giải mã và sửa đúng nhiều chứng từ nhất trong thời gian quy định sẽ thắng.

Trò chơi 2: "Kế toán truy tìm kho báu"

Mục tiêu: Phân loại, tính giá hàng tồn kho và hiểu rõ các nguyên tắc kế toán hàng tồn kho.

Cách chơi: Giáo viên chuẩn bị các tấm thẻ đại diện cho các loại hàng tồn kho (nguyên vật liệu, sản phẩm dở dang, thành phẩm, công cụ dụng cụ). Học sinh chia nhóm, mỗi nhóm lần lượt bốc thăm tấm thẻ và giải quyết câu hỏi liên quan (ví dụ: phân loại hàng tồn kho, tính giá trị hàng tồn kho theo phương pháp FIFO/LIFO). Mỗi câu trả lời đúng sẽ giúp nhóm tiến gần hơn đến "kho báu" (giải thưởng). Nhóm nào đến đích trước sẽ nhận phần thưởng lớn nhất.

Trò chơi 3: "Đấu trường kế toán tài sản cố định"

Mục tiêu: Học sinh hiểu được cách khấu hao tài sản cố định, phân biệt tài sản hữu hình và vô hình, và xử lý các nghiệp vụ liên quan

Cách chơi: Giáo viên chuẩn bị một bảng tính chứa các tài sản cố định khác nhau (máy móc, nhà xưởng, phần mềm, bằng sáng chế...) với các thông tin cơ bản (giá trị ban đầu, thời gian sử dụng, phương pháp khấu hao). Các nhóm sẽ lần lượt trả lời câu hỏi về cách tính khấu hao hoặc phân loại tài sản cố định. Mỗi câu trả lời đúng sẽ giúp nhóm ghi điểm. Kết thúc trò chơi, nhóm nào có tổng điểm cao nhất sẽ thắng.

Trò chơi 4: "Giải bài toán nợ phải trả"

Mục tiêu: Học sinh hiểu các nguyên tắc kế toán nợ phải trả và vận dụng vào việc tính toán, xử lý số liệu.

Cách chơi: Giáo viên tạo ra một tình huống giả định về các khoản vay, nợ phải trả, hoặc thanh toán thuế. Học sinh chia nhóm và giải bài toán kế toán liên quan đến tình huống (ví dụ: tính toán số tiền nợ gốc và lãi phải trả, hoặc lập bút toán thanh toán thuế). Nhóm nào giải đúng nhiều tình huống nhất sẽ thắng.

Trò chơi 5: "Số cái siêu tốc"

Mục tiêu: Học sinh ghi chép, hạch toán các nghiệp vụ kinh tế phát sinh và ghi sổ kế toán chính xác.

Cách chơi: Giáo viên chuẩn bị một danh sách các chứng từ (ví dụ: mua hàng, bán hàng, trả lương, nộp thuế). Học sinh chia nhóm và mỗi nhóm sẽ có một bộ sổ cái. Giáo viên lần lượt công bố từng nghiệp vụ, các nhóm phải nhanh chóng ghi chép vào sổ cái. Sau mỗi vòng, giáo viên kiểm tra kết quả, nhóm nào ghi đúng và nhanh nhất sẽ nhận điểm.

Trò chơi 6: "Cửa hàng kế toán"

Mục tiêu: Học sinh thực hành kế toán doanh thu, chi phí, và lập báo cáo tài chính đơn giản.

Cách chơi: Giáo viên tạo một mô hình "cửa hàng giả định" với các tình huống như mua nguyên vật liệu, bán hàng, chi phí thuê mặt bằng, trả lương nhân viên. Mỗi nhóm sẽ đóng vai trò là kế toán của cửa hàng, ghi nhận các nghiệp vụ kinh tế và lập báo cáo tài chính cuối kỳ. Nhóm nào lập báo cáo chính xác và hợp lý nhất sẽ thắng.

Các trò chơi này không chỉ giúp học sinh hiểu sâu kiến thức mà còn tạo động lực học tập và phát triển kỹ năng thực hành cần thiết cho nghề kế toán.

2.3. Các cấp độ áp dụng trò chơi trong giảng dạy

Việc áp dụng trò chơi trong giảng dạy môn Kế toán Hợp tác xã có thể được triển khai ở các cấp độ khác nhau, phù hợp với mục tiêu bài học và mức độ tham gia của học sinh.

Cấp độ 1: Trò chơi do giáo viên thiết kế và tổ chức. Giáo viên thiết kế trò chơi phù hợp với một hoạt động hoặc đơn vị kiến thức cụ thể, sau đó tổ chức để học sinh tham gia. Ví dụ: Giáo viên tổ chức trò chơi "Giải mã chứng từ kế toán" để học sinh thực hành nhận diện và sửa lỗi trên chứng từ. Phù hợp với nội dung đơn giản, giúp học sinh làm quen và ghi nhớ kiến thức cơ bản.

Cấp độ 2: Trò chơi do học sinh tự tổ chức dựa trên hướng dẫn của giáo viên. Giáo viên cung cấp ý tưởng, hướng dẫn hoặc khung trò chơi cơ bản, sau đó để học sinh tự tổ chức và thực hiện. Ví dụ: Học sinh tự chia nhóm, tổ chức trò chơi "Kế toán truy tìm kho báu" với nhiệm vụ phân loại và tính giá hàng tồn kho. Mức độ này giúp học sinh rèn luyện kỹ năng tổ chức và làm việc nhóm.

Cấp độ 3: Trò chơi do học sinh tự xây dựng và tổ chức. Học sinh tự sáng tạo ý tưởng trò chơi và tự đứng ra tổ chức cho cả lớp tham gia, dưới sự hỗ trợ và giám sát của giáo viên. Ví dụ: Một nhóm học sinh xây dựng trò chơi "Sổ cái siêu tốc", đưa ra các nghiệp vụ kinh tế phát sinh để

các nhóm khác thực hiện ghi sổ kế toán. Mức độ này phát huy tối đa sự sáng tạo và khả năng lãnh đạo của học sinh, giúp học sinh hiểu sâu hơn nội dung bài học.

Cấp độ 4: Trò chơi liên hoàn cho cả tiết học mới. Giáo viên thiết kế một chuỗi các trò chơi liên hoàn, bao trùm toàn bộ nội dung của một tiết học. Các trò chơi được lồng ghép để học sinh vừa tham gia vừa tiếp thu kiến thức một cách liên tục. Ví dụ: Trong một tiết học về "Kế toán tài sản cố định", giáo viên lần lượt tổ chức các trò chơi từ nhận diện tài sản cố định, tính khấu hao, đến hạch toán các nghiệp vụ liên quan. Cấp độ này đòi hỏi sự chuẩn bị kỹ lưỡng nhưng mang lại hiệu quả cao, giúp học sinh nắm vững kiến thức một cách hệ thống và toàn diện.

2.4. Kết quả đạt được

Việc áp dụng phương pháp dạy học qua trò chơi trong môn Kế toán Hợp tác xã tại trường Cao đẳng Lai Châu đã mang lại những kết quả tích cực. Khi được khảo sát về mức độ hào hứng khi tham gia các hoạt động trò chơi trong giờ học, phần lớn học sinh (86,6%) cho biết họ cảm thấy hào hứng, trong đó 60,2% trả lời "rất nhiều" và 26,4% trả lời "nhiều". Sự hào hứng này còn được thể hiện qua tỷ lệ học sinh cảm thấy thoải mái và tự tin hơn khi tham gia các tiết học có sử dụng trò chơi. Đa số học sinh (83%) tích cực tham gia phát biểu trong các giờ học. Tuy nhiên, vẫn còn 17% học sinh cảm thấy bình thường hoặc không hào hứng, chủ yếu là do các em năm nhất chưa quen với phương pháp học tập mới và môi trường học tập.

Thông qua các trò chơi và hoạt động thực hành kế toán, học sinh đã phát triển được nhiều năng lực quan trọng như:

Tự chủ và tự học: Chủ động nắm bắt kiến thức và thực hành các nghiệp vụ kế toán.

Kỹ năng giao tiếp nhóm: Làm việc hiệu quả với đồng đội, hỗ trợ lẫn nhau trong việc xử lý các bài tập và tình huống thực tế.

Tư duy logic và tính toán: Cải thiện khả năng tính toán chính xác và xử lý các nghiệp vụ kế toán phức tạp.

Kỹ năng lập báo cáo và xử lý chứng từ: Thực hành lập chứng từ kế toán, phân tích số liệu, và trình bày kết quả.

Đối với giáo viên, phương pháp này đã giúp tích lũy nhiều kinh nghiệm giảng dạy, xử lý tình huống linh hoạt, và khơi dậy sự sáng tạo trong thiết kế bài giảng. Các tiết học trở nên sinh động,

hấp dẫn hơn, tạo nên một không khí học tập tích cực và chủ động.

Kết quả cũng cho thấy học sinh tiếp thu kiến thức một cách nhẹ nhàng và tự nhiên hơn, phù hợp với tâm lý và trình độ của các em. Sự nhút nhát, tự ti của một số học sinh được cải thiện rõ rệt, thay vào đó là sự mạnh dạn, tự tin và ham học hỏi. Đồng thời, học sinh cũng nâng cao khả năng giao tiếp, hợp tác nhóm và tư duy nhanh nhạy, chính xác, đáp ứng tốt hơn các yêu cầu thực tế của nghề kế toán. Việc áp dụng trò chơi trong dạy học môn Kế toán Hợp tác xã đã chứng minh hiệu quả, góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy và tạo động lực học tập cho học sinh.

III. KẾT LUẬN

“Học mà chơi – Chơi mà học” là phương châm quan trọng trong giảng dạy, đặc biệt với môn Kế toán Hợp tác xã, nơi việc kết hợp lý thuyết và thực hành giúp học sinh tiếp thu kiến thức nhẹ nhàng và hiệu quả. Việc áp dụng trò chơi ở nhiều cấp độ, từ khởi động đến rèn luyện kỹ năng qua tình huống thực tế, không chỉ tạo hứng thú học tập mà còn phát triển tư duy và kỹ năng nghề nghiệp. Điều này đòi hỏi giáo viên sáng tạo và tận tâm trong thiết kế, tổ chức bài giảng. Phương pháp này không chỉ nâng cao động lực học tập của học sinh mà còn góp phần cải thiện chất lượng đào tạo, mang lại giá trị thiết thực cho quá trình học tập và phát triển nghề nghiệp.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

"Giáo trình Kế toán Hợp tác xã", Bộ Giáo dục và Đào tạo, NXB Giáo dục Việt Nam.

"Phương pháp giảng dạy tích cực trong giáo dục nghề nghiệp", PGS. TS. Nguyễn Văn Cường, NXB Đại học Sư phạm Kỹ thuật.

"Ứng dụng trò chơi trong giảng dạy kế toán: Thực trạng và giải pháp", TS. Lê Thị Minh Ngọc, Tạp chí Khoa học Giáo dục Việt Nam.

Nghị định 55/2019/NĐ-CP về kế toán hợp tác xã.